

Miskolc postája az 1919-es intervenció idején

Az utódállamok megalakulásával jelentős magyar területek elcsatolására került sor, ennek megfelelően a posta területi szervek illetősége is változott. A pozsonyi postaigazgatóság Komáromba, a kassai pedig Miskolcra települt és kirendeltségként működött. Működését január 7-től Reinländer Emil miskolci postafőfelügyelő irányította, ide menekültek a megszállt területről kiűdözött postamesterek, kiadók, akik munkahely és ellátás nélkül nehéz helyzetbe kerültek.

A csehszlovák katonai egységek április 27-én átlépték a béketárgyalások során megállapított demarkációs vonalat, május 1-ére Miskolc határában álltak és másnap megkezdődött bevonulásuk a városba. Az igazgatósági kirendeltséget Budapestre helyezték át.

A hadsereg nyomában érkező cseh hatóságok olyan intézkedéseket tettek, amelyekből a megszállt terület végleges bekebelezésére lehetett következtetni. A fontosabb intézmények között volt a posta is. Május 7-én a postán megjelent a kassai csehszlovák postaigazgatóság megbízottja, hogy tárgyalást folytasson a posta további vezetése, a postaszolgálat ellátása ügyében. A megbízott, a hivatal dolgozóival esküt kívánt letetetni, ettől tette függővé további alkalmazásukat. A posta személyzete tiltakozott a csehszlovák állam részére történő eskü letétele ellen, arra való hivatkozással, hogy a város hovatartozása ügyében a megindult béketárgyalás lesz hivatva dönteni. *Szerbák Géza* miskolci postafőnök az állomány nevében kijelentette, hogy a személyzet, ha nem követelik tőle az eskü letételét, a közönség érdekében hajlandó a szolgálatot ellátni. A személyzet állásfoglalását a megbízott kénytelen volt tudomásul venni.

A cseh megbízott ekkor újabb javaslattal áll elő. Nyilatkozatban leírta, hogy a posta dolgozói továbbra is hajlandók szolgálatot teljesíteni és kötelezik magukat, hogy – Miskolc város állami hovatartozásának végleges eldöntéséig – a csehszlovák köztársaság ellen nem agítálnak. A csehszlovák megbízott azt a hivatalos állásfoglalást is kifejezte, hogy az addig is foglalkoztatottakat együtt továbbra nem alkalmazják, hanem „egyenként kérik alkalmazásukat, majd döntés történik sorsuk felől”.

A postaigazgatósági megbízott azzal állt elő, hogy még aznap, május 7-én 16 csehszlovák postást oszتانak be a miskolci postához. A magyar dolgozók felháborodtak és határozottan tiltakoztak a felváltásuk ellen. Azt kényszerűségből tudomásul vették, hogy a szlovákok ellenőrzőként működnek a hivataloknál.¹

Május 8-án reggel a posta dolgozói, a szakvezetés a bizalmiak mozgósítására értekezletet tartottak és megvitatták a kialakult helyzetet. Arra az elhatározásra jutottak, hogy az előző napon kért nyilatkozatot aláírják, csak két munkatársuk tagadta meg az aláírást. Elhatározásukat az indokolta, hogy a hivatalnál nagy számban foglalkoztattak megszállt területről menekült szaktársakat és ha megtagadják a szolgálatot a menekültek helyzetét tovább súlyosbították volna.²

A város lakosságának gazdasági helyzete egyre romlott, feléledt a spekuláció, az élelmiszerek eltűntek, az aprópénz hiánya gyorsította az inflációt. A közigazgatási helyzet sem tudott megnyugodni. A város olasz parancsnoka, Zinkone tábornok nem győzte ellensúlyozni a cseh hatósági megbízottak ellentmondásos rendelkezéseit. Lázongtak a vasgyáriak is a gyár lefoglalása ellen. Amikor a katonai összeírás híre elterjedt közöttük, tömegével mentek éjszakánként a magyar sereg emődi gyülekezési helyére.

Május 13-án megindult a postai forgalom a megszállt területtel. A miskolci főposta új csehszlovák főnöke *Vaclav Sirek* lett. Egymás után hozta a rendelkezéseket: a meg nem szállt területre semmiféle küldeményt nem lehetett feladni, minden postai küldemény feladójának személyazonosságát igazoltni kellett a csehszlovák katonai rendőrséggel. Május 17-én közzétették az új postai és távírdai díjszabást.³

¹ Miskolci Napló 1919. május 7. sz.

² Ugyanott 1919. május 8. sz.

³ Ugyanott 1919. május 17. sz.

A csehszlovák postaigazgatás igyekezett megismerkedni a megszállt területtel, ennek hagyta nyomát a kassai területi biztos, aki a magyar igazgatás alatt is működhetett főfelügyelőként. Az új hatalom postai megbízottja május 18-án megjelent Aggtelek postahivatalában és azt a csehszlovák állam birtokába vette. E tényt a hivatal szemlékönyvébe a megszállók nyelvén be is jegyezte. Hiteles fordítása:

„1919. Csehszlovák Köztársaság. A IV. osztályú postahivatalt – távíró és távbeszélő nélkül – a Csehszlovák Köztársaság igazgatásába május 18-án délelőtt 9 órakor átvettem. A hivatal Pelsőctől 18 kilométerre fekszik. Jósavafővel gyalogos posta küldőnccel van összeköttetésben, amely Aggtelektől 5 km-re fekszik. Ezt a járatot a postamesternő saját átalányából tartja fenn. A lakosság kb. 550 lélek mind magyar. A megállapított pénztári készlet 7,11, bélyegben 64,13 értékben. A postamesternő özv. Kada Istvánné, szül. Szabó Izabella, magyar 47 éves, 5 évi szolgálati évvel, a fogadalmat nem tette le, a szlovák nyelvet nem bírja, csak németül tud. Mivel elegendő csehszlovák személyzet nem áll rendelkezésemre a postamesternőt egyenlőre meghagytam, de amint pótlás lesz, a hivatalt csehszlovák hivatalvezető veszi át.

1919. május 18.

Szarthóry Kelemen
postafőfelügyelő”

A csehszlovákok véglegesnek tartott uralmának a Tanácsköztársaság hadseregének május 20-án megindult ún. északi hadjárata vetett véget. E harcokban részt vett a budapesti postásokból összeállított zászlóalj három százada és – ahogy a helyi sajtó hírül adta –, nagyszerű lendülettel és bámulatos energiával a postások szállták meg először az Avas meredek oldalát. Az újság szerint csendben, a legnagyobb fegyelmezettséggel vonultak be Miskolcra a MÁV gépgyári munkások, a hajógyáriak csapata, a budapesti postás zászlóalj katonái dr. Gerlei titkár parancsnok vezetésével, a MÉMOSZ zászlóalj és a 32. vörös vasas ezred. Két nap múlva az egyesített cseh–román intervenciók ellentámadása zömében az Onga és környékén védelemre elhelyezkedett postások 2. százada ellen irányult és súlyos veszteséget okozott soraikban.

A térségben hősi halált halt postás-vasutas katonák tömegsírja felett Ongán, Felsőzsolcán és Gesztelyben a kegyelet emlékművet állított.

Kamody Miklós

II. világháborús frontesemények és következményei

Mesztegyő községben és környékén II.¹

Az utolsó német támadás és a mindent elsöprő ellentámadás

Március 3-án Ottó Wöhler gyalogsági tábornok a Dél Hadseregsoport főparancsnoka közli de Angelisszal, a 2. páncélos hadsereg bevetési tervét a „tavasz ébredése” fedőnevű hadműveleti tervben. A támadásban mindkét hadtestnek részt kell vennie, Nagybjajomnál át kell törni a szovjet állásokat, és az áttörés északra és délre történő kiszélesítése után először Kaposvárra kell előnyomulni. „A támadás során egy támadócsoporttal Pécs, egy másikkal Dombóvár irányába kell megindulni és a 6. páncélos hadsereg jobbszárnyával összeköttetést létrehozni. A hadsereg feladata ezután a 6. páncélos hadsereg erőinek felhasználásával délre fordulni a Drávának.”² Az utak állapota a változékony csapadékos időjárás miatt sokat romlott. Március 2-án eső, 3-án és 4-én eső és hó esett. Az olvadás és a havazás annyira

¹ A tanulmány első részét előző számunkban közöltük (Szerk.)

² Borus József: Hadszintér Somogy földjén. In: Somogy Megye Múltjából. Somogy Megyei Levéltár. Kaposvár, 1970.